

Filezilla
Rozbor uživatelského rozhraní

Jakub ŽÁK

05/2015

Abstrakt

Práce pojednává o uživatelském rozhraní FTP klienta FileZilla. Zabývá se rozбором uživatelského rozhraní dle principů tvorby grafických uživatelských rozhraní

Dokument je vytvořen jako závěrečná práce do předmětu **KMI/URO** (Uživatelská rozhraní).

Klíčová slova

Uživatelské rozhraní, program, FTP klient, rozbor software...

Obsah

1	Popis programu	1
2	Hlavní okno	2
3	Nastavení	3
4	Správce míst	4
5	Kontextové nabídky	5
6	Připojení k serveru	6
6.1	Rychlé připojení	6
6.2	Přednastavené místo	6
6.3	Správce míst	6
7	Přenos souborů	7
8	Zpětná vazba	8
9	Nápověda	9
10	Shrnutí	10

Seznam obrázků

1	FileZilla logo	1
2	Hlavní okno programu	2
3	Nastavení	3
4	Správce míst	4
5	Kontextová nabídka	5
6	Rychlé připojení k uloženému místu	6
7	Přenos souborů	7
8	Řešení kolize souborů	7
9	Záznam (log)	8
10	Zvýraznění chyby v logu	8
11	Nápověda programu	9

Seznam tabulek

1 Popis programu

Obrázek 1: FileZilla logo

Filezilla je multiplatformní software pro systémy Microsoft Windows, OS X a Linux. Slouží jako klient pro protokoly FTP, SFTP, FTPS. Využívá se k přenosu souborů mezi počítačem uživatele a souborovým serverem, který je často také webovým serverem. Program je šířen volně pod svobodnou licencí GPL, tudíž je všem k dispozici zdarma. Jedná se o jeden z nejpoužívanějších a nejpropracovanějších programů ve své kategorii. Podrobný popis funkcí a další informace nalezneme na webových stránkách programu, které se nacházejí na adrese www.filezilla-project.org.

Program je určen širokému spektru uživatelů, od naprostých začátečníků, kteří pomocí něj mohou nahrávat třeba své webové stránky na webový server webhostingové společnosti, až po profesionální správce serverů a sítí, kteří pomocí programu mohou přistupovat ke svým serverům nebo síťovým prvkům.

2 Hlavní okno

Při spuštění programu se nám zobrazí hlavní okno rozdělené do několika částí. Toto hlavní okno se používá pro naprostou většinu úkonů.

Na horním okraji okna se nachází tradiční systémová lišta s ovládacími prvky pro práci s oknem, minimalizaci, maximizaci a zavření okna. Při uchopení za tutu lištu můžeme okno přesouvat po obrazovce.

Pod systémovou lištou se nachází panel s nabídkami programu. Nalezneme v něm položky Soubor, Upravit, Zobrazit, Přenos, Server, Oblíbené položky a Nápověda. Obsah těchto nabídek koresponduje s jejich názvy.

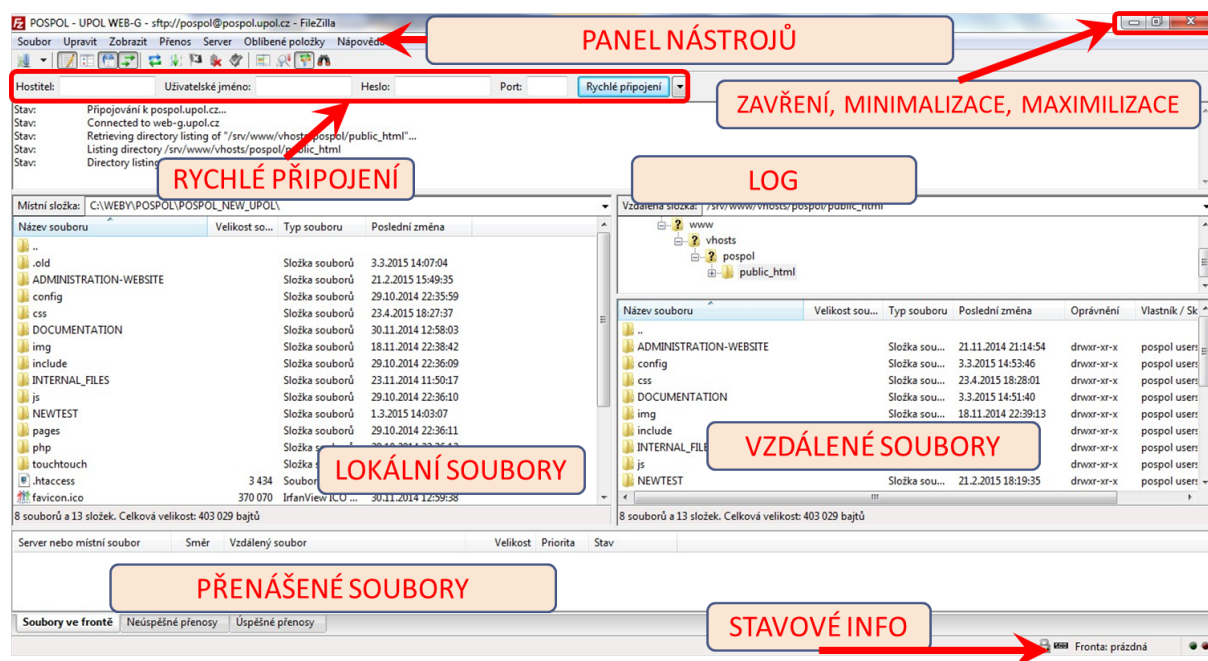
Dalším panelem je **panel nástrojů**. V panelu nástrojů nalezneme tlačítka pro rychlé ovládání programu. Při najetí myši nám každé tlačítko zobrazí popis své funkčnosti.

Pod panelem nástrojů je umístěn panel pro rychlé připojení k serveru. Tento panel se skládá z několika formulářových políček, do kterých napíšeme údaje o serveru a tlačítka **Rychlé připojení**, kterým se k zadanému serveru připojíme.

Dále pod těmito nabídkami vidíme v celé šířce okna záznam (log) všech provedených příkazů a akcí. Ten slouží jako slabá zpětná vazba uživateli.

Dále máme ve dvou sloucích umístěné dva souborové manažery, na levé straně s otevřenou lokální souborovou strukturou a na pravé straně obsahující souborovou strukturu vzdáleného serveru.

V dolní části okna je umístěna fronta souborů a prvky indikující její stav.

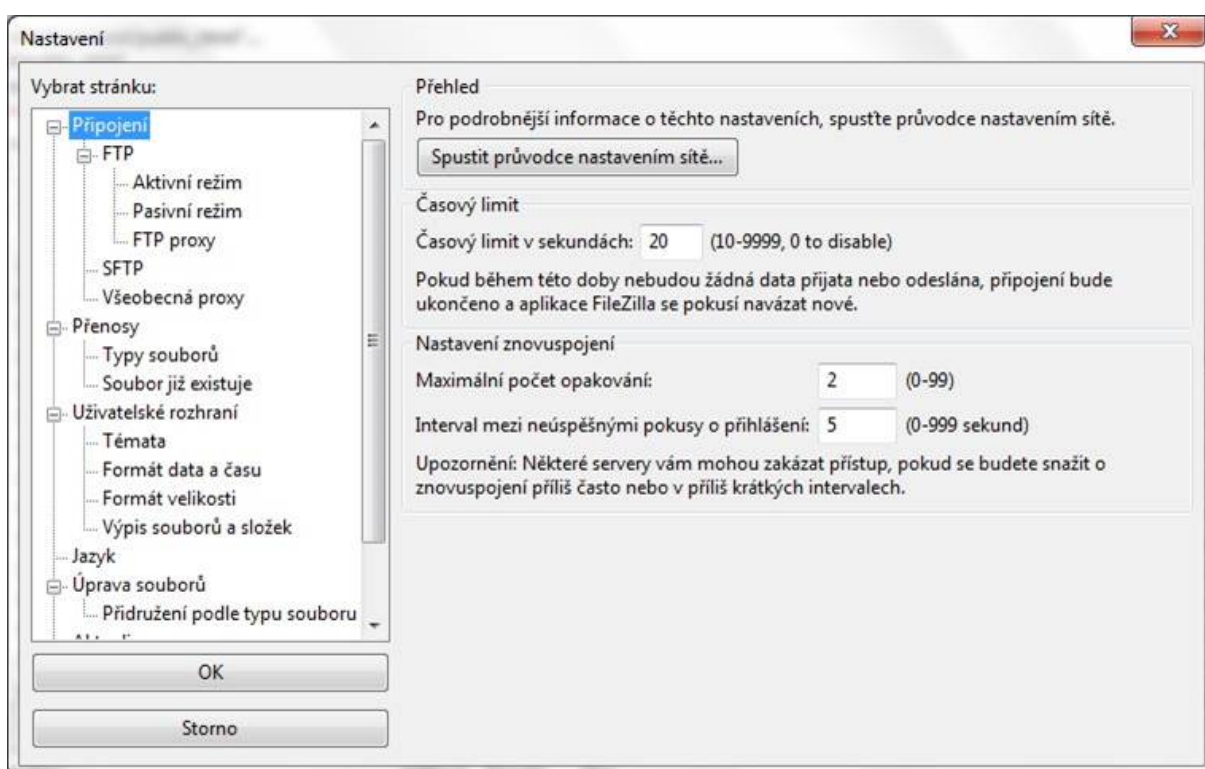

Obrázek 2: Hlavní okno programu

3 Nastavení

V okně nazvaném jako Nastavení provádíme nastavení programu. V případě běžného užívání v tomto okně pravděpodobně nebudeme potřebovat nic měnit, jelikož vše je ve výchozím nastavení nastaveno dle běžných potřeb většiny uživatelů. Okno je rozděleno na seznam oblastí nastavení a část se samotným nastavením. V levé části si první vybereme oblast, ve které chceme nastavení provádět a následně v pravé části upravíme příslušné položky. Veškeré položky jsou doplněny podrobnými popisky, případně ukázkami možných hodnot.

Z pohledu principů tvorby uživatelských rozhraní může být problémem skutečnost, že okno s nastavením má staticky danou velikost, kterou nejde ovlivnit. Seznam oblastí nastavení se nám totiž do tohoto okna vertikálně nevejde, což vede k nutnosti rolování k níže umístěným položkám v seznamu.

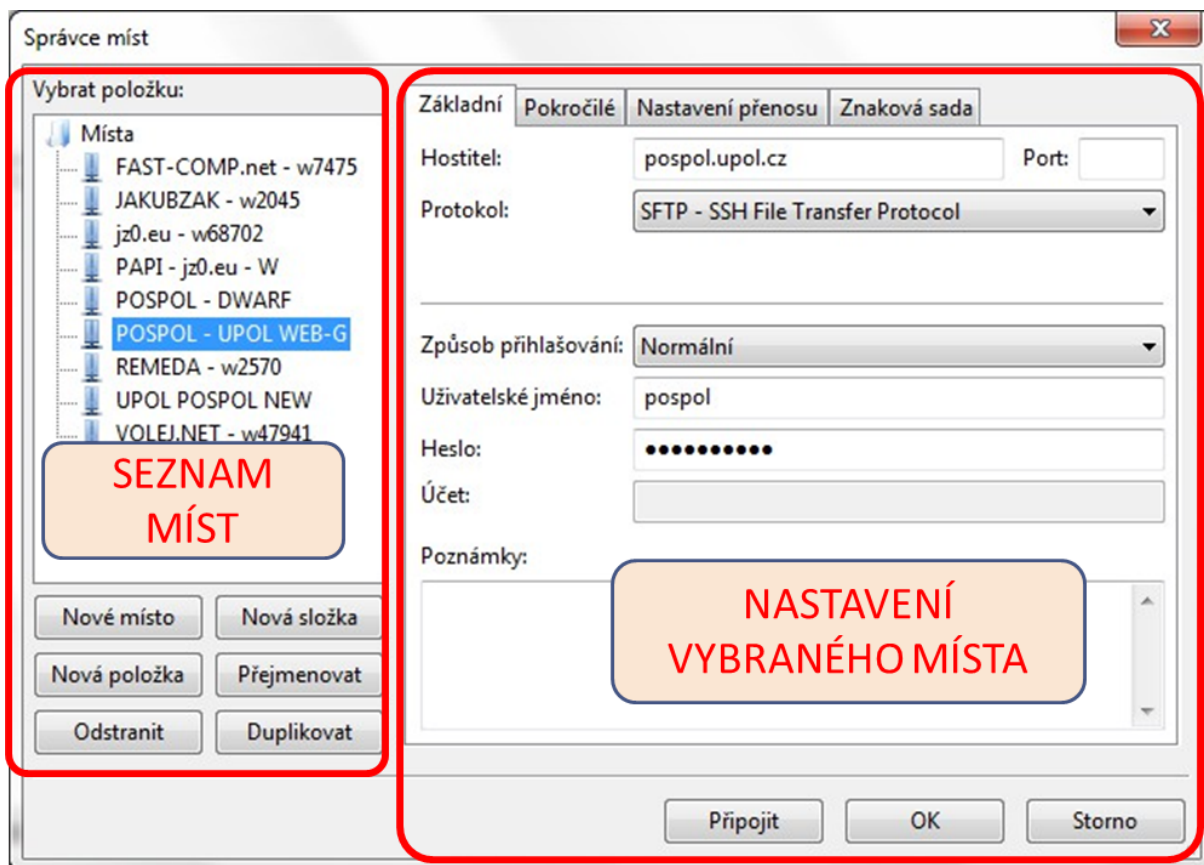
Obrázek 3: Nastavení

4 Správce míst

Správce míst je okno sloužící k nastavení údajů ke vzdáleným serverům, ke kterým se tímto klientem připojujeme. Okno je rozděleno na dvě části. Levá část je určena pro správu vzdálených míst a pravá strana slouží k nastavení údajů ke konkrétnímu vybranému vzdálenému serveru.

Pravá část je dále pro přehlednost rozdělena do několika podnabídek ve formě záložek. Tyto záložky jsou Základní, Pokročilé, Nastavení přenosu a Znaková sada. V těchto záložkách vyplňujeme údaje, jako je adresa serveru, protokol, uživatelské údaje, typ přenosu a případné pokročilé záležitosti, jako je synchronizované procházení. V dolní části okna máme tlačítka pro připojení k aktuálně vybranému serveru, uložení údajů a opuštění správce míst bez uložení změn.

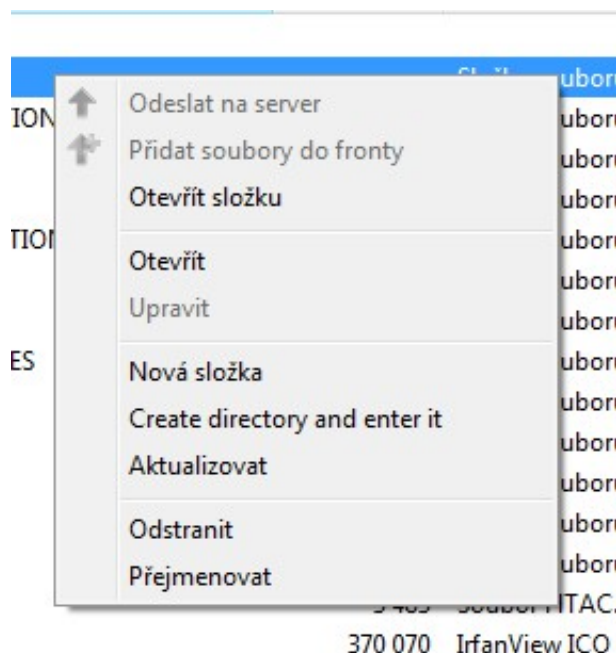
Můžeme si všimnout, že v závislosti na vybraném nastavení program dynamicky zakrývá položky, které nejsou v daném kontextu dostupné. Je tím eliminováno zbytečné vyplňování údajů, které by se k připojení stejně nepoužily.

Obrázek 4: Správce míst

5 Kontextové nabídky

Pro práci se soubory ve správci souborů máme k dispozici upravenou kontextovou nabídku, kterou můžeme vidět na obrázku. Pomocí této nabídky můžeme přenášet soubory, měnit názvy souborů, otevírat soubory pro prohlížení nebo úpravu, zobrazit vlastnosti souboru nebo změnit oprávnění.

Obrázek 5: Kontextová nabídka

6 Připojení k serveru

FileZilla nám k připojení ke vzdálenému serveru nabízí různé možnosti, lišící se především množstvím nastavitelných parametrů spojení. K připojení můžeme využít "rychlé připojení", přednastavené místo ze Správce míst, nebo se připojit přímo ze správce míst, kde máme nejširší možnosti změny vlastností.

6.1 Rychlé připojení

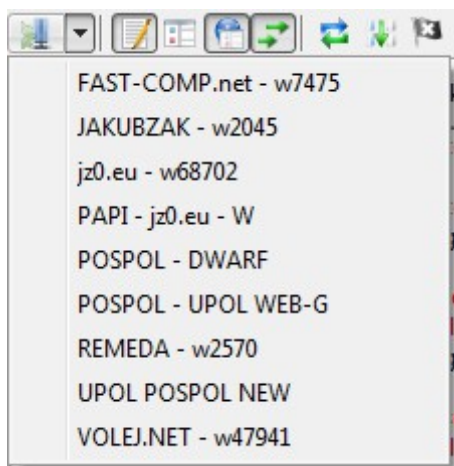
Při využití rychlého připojení zadáme přímo v hlavním okně do příslušné nabídky adresu serveru, uživatelské jméno, heslo a volitelně číslo příslušného portu (pokud jej ne zadáme, použije se výchozí port pro FTP). Při tomto způsobu nemáme možnost změny žádných dalších nastavení, kromě obecných nastavení programu.

6.2 Přednastavené místo

Pokud máme ve správci míst uložena přednastavena vzdálená místa, můžeme se k nim jednoduše připojit kliknutím na ikonku serveru a následným výběrem požadovaného místa. Po výběru místa se program pokusí k serveru připojit s uloženými parametry. Nemáme možnost měnit žádné parametry, automaticky se použijí ty, které máme uložené ve správci míst.

6.3 Správce míst

Správce míst je nejpokročilejším způsobem připojení. Ve správci míst můžeme měnit veškerá nastavení, které program umožňuje měnit. Pokud vzdálené místo nechceme současně uložit, použijeme tlačítko Připojit.

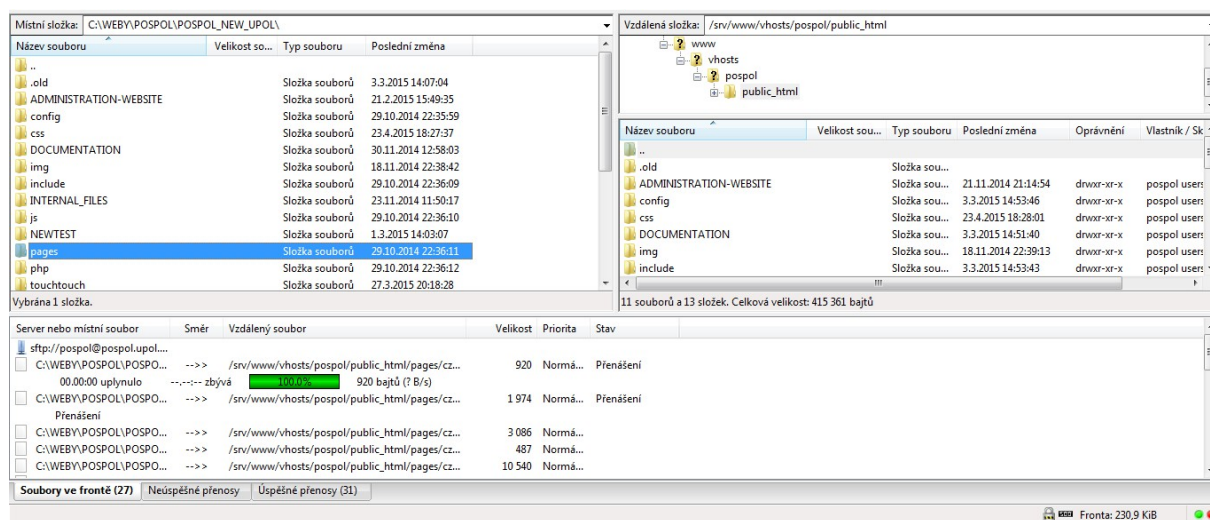

Obrázek 6: Rychlé připojení k uloženému místu

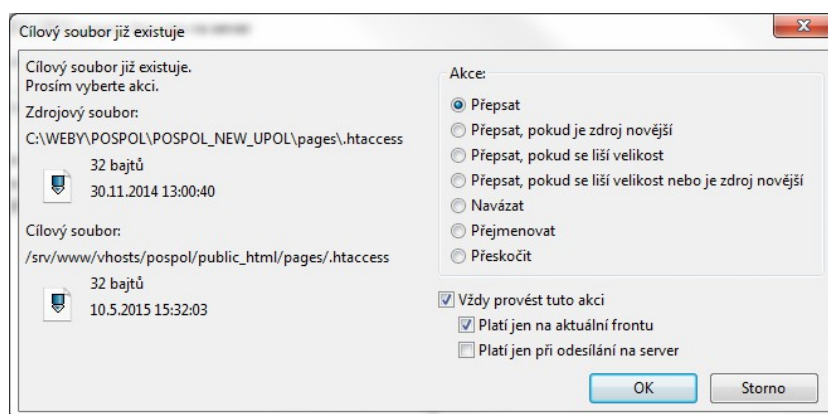
7 Přenos souborů

Při přenosu souborů v tomto programu můžeme využít všechny běžně používané a zažité způsoby. První možností je "přetažení" souboru mezi dvěma panely, druhou možností je použití klávesy Enter a poslední možností je využití kontextové nabídky. Program umožňuje také přetažení z/do okna jiného programu (např. lokální správce souborů). Pokud při přenosu dojde ke kolizi souborů, program nás na to upozorní dialogovým oknem a čeká na námi vybrané řešení kolize. Vybraný způsob řešení kolize můžeme použít také pro celou frontu nebo celé spuštění programu, takže při další kolizi již nebudeme oknem obtěžováni.

Fronta souborů, umístěná ve spodní části okna, se dá přepnout na seznam úspěšných nebo neúspěšných souborů. Pak v tomto panelu můžeme zjistit, které soubory se podařilo bez problémů přenést a které soubory přeneseny nebyly.

Obrázek 7: Přenos souborů

Obrázek 8: Řešení kolize souborů

8 Zpětná vazba

Zpětná vazba programu je ve většině případů implementována jako slabá, pouze v případech, kdy je k pokračování nutná akce uživatele, je využita silná zpětná vazba. Slabá zpětná vazba je řešena formou záznamu a silná zpětná vazba je vytvořena formou dialogových oken, která se otvírají jako samostatná a na hlavním okně nezávislá. Není implementována žádná zvuková zpětná vazba, ani upozorňování v interakci s operačním systémem, například v systémové liště.

Veškeré informace o stavu připojování, přenosu souborů a dalších úkonech můžeme sledovat v záznamu programu, který se nachází nad správcem souborů. Pokud nastane při komunikaci se serverem neočekávaná situace, příslušné řádky v logu se zvýrazní červenou barvou, ovšem nedochází k žádné silné zpětné vazbě.

```
Stav: Připojování k pospol.upol.cz...
Stav: Connected to web-g.upol.cz
Stav: Retrieving directory listing of "/srv/www/vhosts/pospol/public_html"...
Stav: Listing directory /srv/www/vhosts/pospol/public_html
Stav: Directory listing of "/srv/www/vhosts/pospol/public_html" successful
Stav: Retrieving directory listing of "/srv/www/vhosts/pospol/public_html/pages"...
Stav: Listing directory /srv/www/vhosts/pospol/public_html/pages
Stav: Directory listing of "/srv/www/vhosts/pospol/public_html/pages" successful
Stav: Připojování k pospol.upol.cz...
Stav: Connected to web-g.upol.cz
Stav: Spouštění se odesílání C:\WEBY\POSPOL\POSPOL_NEW\UPOL\pages\htaccess na server
Stav: IcaC:\WEBY\POSPOL\POSPOL_NEW\UPOL\pages\htaccess => remote:/srv/www/vhosts/pospol/public_html/pages/htaccess
Stav: Přenos souboru úspěšný, přeneseno 32 bajtů za 1 sekunda
Stav: Retrieving directory listing of "/srv/www/vhosts/pospol/public_html/pages"...
Stav: Listing directory /srv/www/vhosts/pospol/public_html/pages
Stav: Directory listing of "/srv/www/vhosts/pospol/public_html/pages" successful
```

Obrázek 9: Záznam (log)

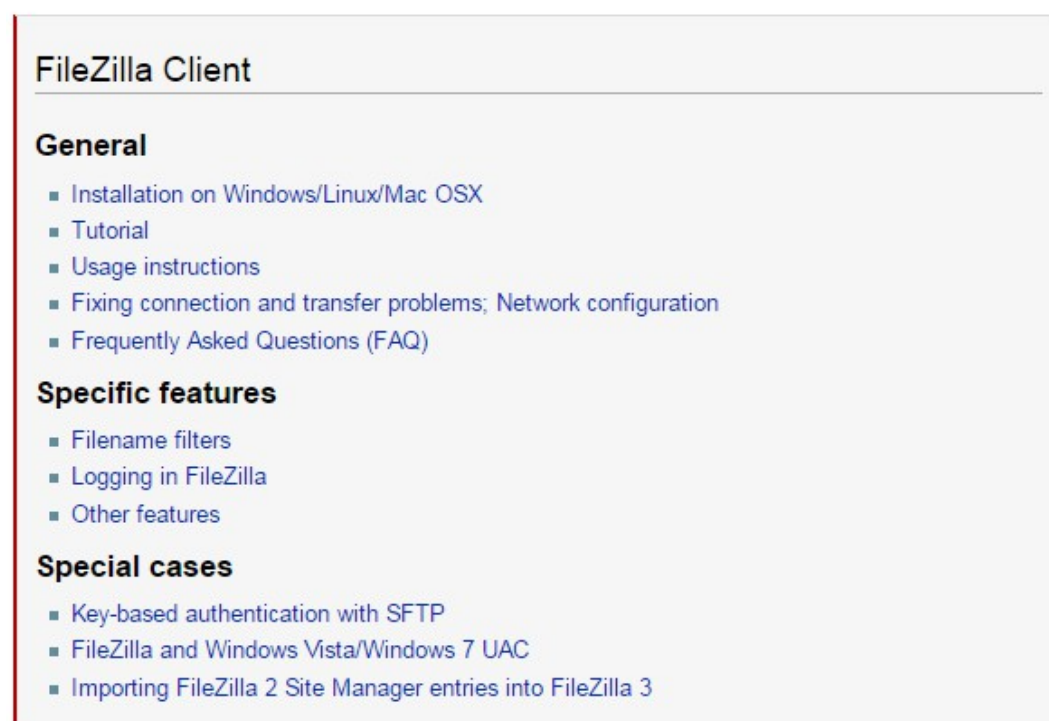
```
Stav: Retrieving directory listing of "/neexistuje"...
Příkaz: cd "/neexistuje"
Chyba: Directory /neexistuje: no such file or directory
Chyba: Nezdařilo se získat výpis složky
```

Obrázek 10: Zvýraznění chyby v logu

9 Nápořád

Nápořád k programu je, kromě popisů přímo u jednotlivých ovládacích prvků, zajiřtána kompletní dokumentací na webu programu wiki.filezilla-project.org. Odkaz na tuto dokumentaci je umístěn v nabídce Nápořád pod názvem "Získat pomoc...". Dokumentace je vytvořena formou wiki, ve které je obsah nápoředy rozdělen do čtyřech hlavních kategorií. Dokumentace je dostupná pouze v anglickém jazyce, což může být problém pro české uživatele. V dokumentaci nalezneme jak popisy přesných postupů, tak například odpovědi na často kladené dotazy (FAQ). Dle peincipů uživatelských rozhraní by nápoředa měla být spíše součástí programu a lokalizovaná ve stejných jazycích, jako samotný program. Jelikož je nápoředa dostupná pouze na webových stránkách, můžeme se dostat do situace, že při problému v síti bez připojení k Internetu nenalezneme řešení.

Documentation

Obrázek 11: Nápoředa programu

10 Shrnutí

Uživatelské rozhraní programu je (minimálně v systému Microsoft Windows) sjednocené s běžným vzhledem a ovládáním systému. Rozvržení jak hlavního okna, tak všech nabídek a dialogových oken je uživatelem předvídatelné a drží se zažitých postupů a zvyklostí. Program poskytuje zpětnou vazbu ve formě logu (záznamu). Tato zpětná vazba je slabou zpětnou vazbou. Silnou zpětnou vazbu program využívá pouze v několika situacích (např. editace již otevřeného souboru, kolize souborů). Program nenabízí žádná zvuková upozornění, ani upozornění při minimalizovaném okně. V rámci slabé zpětné vazby je uživatel informován o všech provedených akcích a odeslaných i přijatých příkazech a zprávách. Formulářové prvky v dialogových oknech jsou dynamicky uzamykány v případech, kdy jejich použití neumožňuje daný kontext a jejich nastavení by tak bylo neefektivní. Prostředí celého programu je kompletně lokalizováno do mnoha jazyků, včetně podpory českého jazyka. Akce vpřed a zpět nejsou vzhledem k povaze programu realizovatelné, tudíž nejsou implementovány. Program umožňuje zastavení jakékoliv akce příslušným tlačítkem v panelu nástrojů. Všechny grafické ikony v programu mají popisky, které se zobrazují po najetí myši a informují tak uživatele o tom, co daná ikona v příslušném kontextu znamená. Prvky uvnitř hlavního okna dodržují klasické uspořádání a zapadají do systémového prostředí. Program umožňuje používání většiny klávesových zkratk dostupných v operačním systému. Všechna dialogová okna se otevírají jako samostatná okna přesunutelná mimo pracovní prostor programu.

Program dodržuje většinu zásad pro tvorbu grafických uživatelských prostředí a je velmi přívětivý jak pro začínající uživatele, tak pro pokročilé uživatele používající rozšířené možnosti programu. Celé prostředí programu je intuitivní a je doplněno prvky nápovědy. Program se netaží o žádné zbytečné inovace prostředí a drží se zavedených postupů. Dále neobsahuje ani žádné zbytečné nesouvisející funkcionality, které by mohly uživatele zbytečně zmást.

Použitá literatura

- [1] *Zacpal J.*: **Prezentace k předmětu KMI/URO**
- [2] *FileZilla*: **Dokumentace**
<https://wiki.filezilla-project.org>
- [3] *FileZilla*: **Webové stránky**
<http://filezilla-project.org>